

דבר העורכות

אנו שמחים להציג את הגיליון האינטרנטי השלישי של המחלקה לקרימינולוגיה באוניברסיטת בר אילן. בגיליון שלפניכם תוכלו להתרשם מהפעילות המחקרית והאקדמית של חברי הסגל, הבוגרים והסטודנטים במחלקה בשנה האחרונה, וכן ללמוד על פעילותם של חברי סגל ובוגרי המחלקה בשדה הקרימינולוגיה. הגיליון נפתח בדיווח על כנסים ואירועים שהתקיימו בשנת תשע"ו במחלקה לקרימינולוגיה, אירועים מקומיים, הרצאות אורח ומפגש הייד פארק לצד ימי עיון וכנס בינלאומי.

קצרה היריעה מכדי לפרט את העשייה המחקרית הענפה של המחלקה, ולכן בכל גיליון נציג בפניכם פרופיל אקדמי של חבר סגל אחד. בפעם הזאת, תפגשו את ד"ר רותם לשם.

חברי הסגל והבוגרים שלנו נוכחים גם בשדה, וממלאים שם תפקידים חשובים ומרתקים. תוכלו לקרוא על עבודתה הקלינית של ד"ר יעל אידיסיס עם פוגעים ונפגעים מינית במגזר החרדי, על עבודתה של סם גרין, בוגרת המגמה הקלינית, עם אוכלוסיות מגוונות, ועל עבודתו של רס"ר לירן גלרט, בוגר המגמה העיונית, כחוקר נוער בתחנת המשטרה פתח תקווה.

הגיליון מסתיים בברכות לזוכי גרנטים, מלגות ופרסים, למקבלי תואר דוקטור והצטיינות רקטור ודיקן. אנו מקוות שגיליון זה, והבאים אחריו, ישמש במה לדיון וחשיבה משותפת על מהות תפקידו של הקרימינולוג במחקר ובשדה.

בתקווה להמשך עבודה פורייה ושיתופי פעולה!

ובברכת שנה טובה,

ד"ר גלית נהרי, עורכת

ד"ר יעל אידיסיס, עורכת משנה

תוכן העיניינים

3	דבר ראש המחלקה
	מה היה לנו השנה
6-4	ימי עיון וכנסים
7	הייד פארק
8	ארועי התואר הראשון
8	ארועי התואר השני
	חברי סגל במחקר ובשדה
9	ד"ר רותם לשם פרופיל מחקרי
10	ד"ר יעל אידיסיס פרופיל קליני
	פעילות מקצועית...הם משלנו
11	סם גרין
12	רס"ר לירן גלרט
	ברכות
13	זכיה במענקי מחקר
14-13	זכיה בתארי הצטיינות
15	מקבלי תואר דוקטור
15	דוקטורנטים מצטיינים
15	מצטייני רקטור
15	מצטייני דיקן

דבר ראש המחלקה

לפני מספר חודשים החליטה האוניברסיטה לראשונה בתולדותיה לבחור במחלקה מצטיינת. נבחרה המחלקה לקרימינולוגיה. על סמך הישגינו המצטיברים נבחרנו **כמחלקה המצטיינת לשנת תשע"ו**. כראש המחלקה, שרואה ומכיר את העשייה היומיומית של הסגל שלנו, לא הופתעתי. שמחתי בהישג המיוחד כמובן, וגם שמחתי לראות שהידוע לי ידוע גם באוניברסיטה וקיבל אישור של רשויות האוניברסיטה. וכמו בהמשך ישיר לכך, זו השנה השלישית שבטקס הבחירה של מרצים מצטיינים יש בין הנבחרים גם חבר/ה מסגל המחלקה שלנו, והשנה הייתה זו ד"ר יעל אידיסיס. ברכותיי ליעל, שנבחרה בזכות גדולה של עשייה מצוינת.

מחלקה קטנה אנחנו, כמו המקצוע עצמו, הקרימינולוגיה. מקצוע קטן אמנם, אך עוסק בתופעה גדולה ומרכזית כמעט לכל חברה ידועה - הפשיעה, הקורבנות והשיקום. לאחרונה זכה תחום השיקום, שלעתים קרובות נדחק הצידה בצל הדרמטיות של הפשיעה עצמה וסיפוריה המושכים והמרתיעים כאחד, בעדנה רבה. זכה השיקום לכך שרשויות אכיפת החוק בארץ סוף-סוף הבינו שטוב שיקום מאשר ענישה בלבד, שהענישה יקרה היא ותוצאותיה קשות ליחיד, למשפחתו ולחברה, וכי השיקום פותח דלתות חדשות של איחוי וסיכוי חדש ליחיד, למשפחה ולחברה. הבנה זו, שהנה היא מחלחלת אל מקבלי ההחלטות בארץ, בסיסית היא לקרימינולוגיה כפי שנלמדת ונחקרת אצלנו. השיקום הוא "לחם חוקני" ולא במקרה אנחנו המחלקה לקרימינולוגיה היחידה בארץ ובעולם בה שיקום עבריינים נלמד כמקצוע במגמת התמחות לתואר השני - הן ברמת היחיד, במגמה הקלינית, והן ברמה החברתית, במגמה החברתית - שיקומית. חוקרינו וחברי הסגל שלנו מעורים בנעשה בארץ בתחום השיקום ומנסים להשפיע עליו לטובה, אם על ידי השתתפות בוועדות מיעצות ואם על ידי מחקר ואף ביקורת ציבורית בונה. מחלקה קטנה, תחום קטן, אבל משמעותי לחיינו כולם בחברה.

לאן פנינו? מעורבותנו בשיקום כמובן תימשך ואף תגבר ותעמיק, לאור השינוי המתרחש לעינינו והצורך הגדל בעוד מומחיות שיקום. יש לנו כבר תוכניות שבדרך להגשמה ותקוותי שבקרוב נוכל לפרסמן. במחקר - כמובן שנמשיך ליצור ידע עדכני ומתקדם בקרימינולוגיה, על ענפיה השונים. ובהוראה - בשנה הבאה המחלקה, כמו גם האוניברסיטה, משנה מעט את ההיערכות של לימודי התואר הראשון. המבנה הקודם, של חוג לימודים ראשי ומשני, ישתנה ובמקומו הלימודים לתואר ראשון בקרימינולוגיה, לתלמידים החדשים, יהיו במבנה של חוג דו-ראשי. הגענו עם מספר מחלקות להסכם של לימודים במסלול דו-ראשי מובנה, כך שלתלמידים במסלול זה תהייה הקלה מסוימת כדי למנוע כפילות. המחלקות הן: פסיכולוגיה, בית הספר לחינוך, מדע המדינה, לימודי המזרח התיכון וגם אמנות יהודית.

זו גם הזדמנות לומר תודה לעמיתיי חברי הסגל במחלקה שסייעו לי לסיים בהצלחה שלוש שנים כראש המחלקה, וכמובן תודה עמוקה לסגל המנהלתי הנפלא שלנו, שבזכותו העבודה היומיומית נעימה עוד יותר. ולסיום, ברכות חמות לפרופ' יוסי גליקסון, ראש המחלקה הנבחר, ואיחולי הצלחה בתפקיד החדש-ישן כראש המחלקה. הצלחתך היא הצלחתנו.

פרופ' נתי רונאל
ראש המחלקה

מה היה לנו השנה? פעילות המחלקה בשנת תשע"ו

יום העיון השנתי לרגל הופעת גיליון 17 של צוהר לבית הסוהר - עבירות ועונשים בישראל

ביום רביעי, ד' טבת תשע"ו (16.12.2015) התקיים בבר אילן יום העיון השנתי - לרגל הופעת גיליון 17 של "צוהר לבית הסוהר – עבירות ועונשים בישראל".

כתב העת מוצא במשותף על ידי המחלקה לקרימינולוגיה בבר-אילן ושרות בתי הסוהר, ומתפרסמים בו מדי שנה כעשרה מאמרים שפיטים בקרימינולוגיה בתחומי העבריינות, והענישה, תוך התמקדות יחסית בעונש המאסר. בכנס השנה השתתפה גם הנציבה החדשה של שב"ס, רב גונדר עופרה קלינגר, שהביאה עמה את כל צמרת שב"ס וזו שהתה בכנס לכל אורך היום ביחד עם סגל המרצים והסטודנטים במחלקה. אולם הננו טכנולוגיה היה מלא לכל אורך יום העיון.

להלן מספר מנושאי המחקרים שהוצגו ביום העיון: "מדיניות הכליאה בישראל על פי עמדות של מנהלי בתי הסוהר: ענישה או שיקום" (אילי גולדברג) / "חוסן נפשי והתמודדות עם גורמי דחק בקרב עובדי כליאה" (נינה סולימן, דימה לייקין, אליאב ברמן, נירה בונה ומולי להד) / "גם הקורבן אשם: ייחוסים של אשמה וחומרה של אונס כפונקציה של התנהגות הקורבן בטרם האונס, במהלכו ולאחריו בקרב מטפלות ושאינן מטפלות" (יעל אידיסיס ואליס עדות).

מה היה לנו השנה? פעילות המחלקה בשנת תשע"ו

הכנס הבינלאומי הראשון לקרימינולוגיה וויקטימולוגיה חיוביות: סוגיות בשפיטה, אכיפה ושיקום של אוכלוסיות עוברי חוק וקורבנות

בתאריכים 12-13 בינואר 2016, התקיים כנס בינלאומי באוניברסיטת בר-אילן שעסק בסוגיות מחקריות ופרקטיות בתחום הקרימינולוגיה והוויקטימולוגיה. באופן ספציפי, הכנס התמקד בקרימינולוגיה וויקטימולוגיה החיוביות אשר הן פרספקטיבות חדשות המאגדות בתוכן מגוון תיאוריות ומודלים העוסקים בתהליכים ובהתערבויות המחזקים אינטגרציה ואשר נחווים כחיוביים בעיני עוברי-חוק וקורבנות. פרספקטיבות אלו מתייחסות למניעה של עבריינות וקורבנות ולשיקום והחלמה של עבריינים וקורבנות תוך שימת דגש על "מרכיבים חיוביים" כגון, קבלה, חמלה, עידוד, אמונה, סליחה, טוב, הכרת תודה, יצירה, הומור ורוחניות.

הכנס, אשר התקיים בחסות המחלקה לקרימינולוגיה והפקולטה למשפטים באוניברסיטת בר-אילן, הרשות לשיקום האסיר והמועצה האירופאית למחקר, כלל הרצאות ומושבים מגוונים ומעניינים מאת חוקרים ואנשי מקצוע ממקומות רבים בארץ ובעולם. במסגרת הרצאות המליאה תיארה גב' אווה מוזס קור, ניצולת תיאומי מנגלה באשוויץ ומקימת מוזיאון שואה בארה"ב, את חוויותיה הקשות בזמן המלחמה ולאחריה. הרצאתה התמקדה בתהליך אישי ארוך ומרתק אשר בסופו סלחה לנאצים בכלל וליוזף מנגלה, הרופא שערך בה ובאחותה התאומה ניסויים מזוועים, בפרט. על דבריה הגיבה גב' יונה לקס, ניצולת תאומי מנגלה גם היא, אשר הציגה עמדה המתנגדת נחרצות לרעיון של סליחה ומחילה לנאצים.

בהמשך היום נתן הרצאה מרתקת פרופ' דיויד וייסבורד, מהקרימינולוגים המובילים כיום בעולם. פרופ' וייסבורד הציג את "תיאוריית הנקודות החמות" הידועה אותה הגה, המגובה במחקרים רבים וכל זאת מפרספקטיבת הקרימינולוגיה החיובית. לקראת סוף הכנס הציג פרופ' נתי רונאל, ראש המחלקה לקרימינולוגיה והוגה הקרימינולוגיה והוויקטימולוגיה גיה החיוביות, אתגרים חדשים ואפשרויות נוספות להרחבת פרספקטיבות אלו.

למידע נוסף אודות הכנס, ניתן לפנות לדף הפייסבוק של הכנס:

 International Conference - Positive Criminology & Victimology

מימין לשמאל: פרופ' נתי רונאל (ישראל), ד"ר משה בן סימון (ישראל), ד"ר אסתר פרידמן (שוודיה), גב' אווה מוזס קור (ארה"ב) וגב' יהנה הולצמן (הולנד).

מה היה לנו השנה? פעילות המחלקה בשנת תשע"ו

הכנס השנתי של הקרימינולוגים הקליניים בישראל

ב-4 במאי 2016, התקיים הכנס השנתי של אגודת הקרימינולוגים הקליניים בנושא "שפת הרוך ושפת הווירטואל – פוגעים ונפגעים ברשת" במרכז הרפואי איכילוב בתל אביב. בעידן הטכנולוגיה שבו יותר ויותר מבוגרים, ילדים, ונוער, מבלים חלק משמעותי מחייהם בעולם הווירטואלי וברשתות החברתיות, גם ההתנהגות העבריינית והפוגענית החלה להשתלט על העולם הדיגיטלי והאינטרנט. ההרצאות המגוונות התמקדו בהתנהגויות פוגעניות של בריונות, התמכרות ותקיפה מינית באינטרנט, כמו גם במאפיינים הייחודיים של הקורבנות במדיום החדש הזה. הכנס נפתח בברכות של פרופ' רוני גמזו, מנהל המרכז הרפואי איכילוב, ושל גב' רוני בנצור יו"ר האגודה ודוברים נכבדים נוספים. מיד לאחר מכן, ההרצאות החלו עם גיא עינת, קרימינולוג, אשר הרצה על בלבול השפות החדש של שפת הרוך ושפת הווירטואל ועל התנהגות בני נוער פוגעים ונפגעים ברשת. אחריו דיברה הילה דרורי, קרימינולוגית קלינית, על היבטים שונים בהתמכרות למין באמצעות האינטרנט. בהמשך ד"ר אלון וסרמן, פסיכולוג שיקומי ומקים מרכז "חברים" לילדים ובני נוער דן במאפיינים הקורבניים ברשת של ילדים עם קשיים חברתיים וכיצד ניתן לטפל בהם. לבסוף יהונתן דוד זלוטי מאוניברסיטת חיפה, שיתף על אודות המחקר שעורך בנושא אונס וירטואלי מנקודת מבט חברתית-משפטית. את הכנס קינחנו בהופעה מוסיקלית מיוחדת. הכנס השנה התאפיין בקהל רחב של אנשי טיפול מתחומים שונים, מעובדים סוציאליים, קציני מבחן ופסיכיאטרים לקרימינולוגים קליניים ותיקים וסטודנטים. הגיוון העשיר במשתתפים אפשר שיח מקצועי וחברתי פורה ומעניין והכין את הקרקע לשיתופי פעולה מקצועיים עתידיים.

קישור לאתר האגודה: http://www.criminology.co.il/site/detail/detail/detailDetail.asp?detail_id=364554

פרופ' פטר סילפן, מייסד המקצוע בשיחה עם הדס, אחת מתלמידותיו לשעבר.

גב' רוני בנצור, קרימינולוגית קלינית ראשית, המרכז לבריאות הנפש שער מנשה, ויו"ר האגודה

"הייד פארק" קרימינולוגיה

כחלק מקהילת הקרימינולוגים, אנו מעוניינים ליצור במה להידיינות בסוגיות קרימינולוגיות במטרה להעלותן על סדר היום הציבורי. לשם כך הקמנו פורום בו ניתן להשמיע ולשמוע דעות שונות על סוגיות קרימינולוגיות מרתקות במתכוונת "הייד פארק" פתוח המורכב ממגוון רחב של אנשים אשר להם נגיעה לתחום הקרימינולוגיה: אנשי מערכת אכיפת החוק, מטפלים בעבריינים, אנשי משפט ועוד.

המפגש השני של פורום "הייד פארק" קרימינולוגיה, אורגן על ידי ד"ר עדה יורמן וד"ר קרן גואטה. במפגש זה עסקנו בסוגיית סיקור עבירות מין בתקשורת. למפגש הגיעו סטודנטים וחוקרים מהמחלקה לקרימינולוגיה. המפגש נפתח בהרצאתה של ד"ר דנה פוגץ', ממקימות מרכז "נגה", לייצוג נפגעי עבירה. דנה הציגה מודל המתאר את הממשק המורכב בין עולם המשפט לעולם התקשורת תוך שהיא מצביעה על הפוטנציאל של כלי תקשורת ממוסדים לשמש במה לחשיפת עבירות מין ולהשמעת קולם של נפגעי העבירה אל מול סיקור תקשורת פוגעני בנפגעי העבירה וזכותם להגנה על פרטיותם ושם הטוב.

בהמשך הדיון הרצתה עו"ד כנרת בראשי, אשר שימשה כפרקליטתה של א' מבית הנשיא, המתלוננת הראשונה על עבירות מין מצידו של משה קצב. כנרת הציגה את תפקידה של התקשורת בחשיפת פרשת קצב לצד הסייגים אשר היו מוטלים על התקשורת בסיקור פרשה רגישה זו. כמו כן, הציגה כנרת תיאור מקרה של גיוס התקשורת להנעת קבלת החלטה בכתב אישום בתחום עבירות המין אשר נותר זמן רב בפרקליטות. לאחר הרצאות אלו, התקיים דיון ער בסוגיות המתייחסות לאמון הציבור בתקשורת, לרשתות החברתיות אשר מאיימות על הגמוניה של התקשורת כיצרנית תוכן ועל שימוש לרעה ברשתות אלו.

אירועי התואר הראשון לשנת תשע"ו

קולוקוויום לתואר הראשון בריכוזה של ד"ר עדה יורמן

מזה מספר שנים סמינר מתקיים מחלקתי לתלמידי התואר הראשון בו מתארחים מרצים בעלי שיעור קומה מתחומים שונים ומגוונים.

בסמסטר א התארחו במסגרת זו:

כבוד שופטת בית המשפט העליון בדימוס דליה דורנר . נושא ההרצאה: המשפט ככלי לשינוי חברתי. ד"ר יעל אידיסיס , קרימינולוגית קלינית בכירה, חברת סגל המחלקה. נושא ההרצאה: פגיעות מיניות במגזר החרדי: היבטים תיאורטיים וקליניים ודרכי התערבות.

בסמסטר ב התארחו במסגרת זו:

מפכ"ל המשטרה לשעבר רב ניצב (בדימוס) דודי כהן

ד"ר אורית קמיר משפטנית העומדת בראש הנהלת המרכז הישראלי לכבוד האדם במסגרת הקורס בוויקטימולוגיה התארח עורך הדין ליאור שני מנהל מוקד הסיוע של מרכז נגה לנפגעי עבירה . נושא ההרצאה: זכויות נפגעי עבירה בישראל.

הכרות עם תכנית שוהם

במהלך התואר הראשון, אנחנו מקיימים פעילויות שמטרתן "חיבור" והיכרות של הסטודנטים עם גורמים שונים בשטח. בסמסטר א נערך מפגש בין תלמידי שנה א ובין נציגי תכנית שוהם, תכנית לגיוס סטודנטים מצטיינים למשטרה.

אירועי התואר השני לשנת תשע"ו

בחודש אפריל, במסגרת הסמינר לתלמידי התואר השני הוקרן סרטו של ערן ברק "פרדס כץ אהובתי" בתום הסרט התקיימה שיחה עם הבמאי.

בחודש אפריל התקיים גם מפגש עם מנהלת בתי המשפט הקהילתיים ד"ר דניאלה ביניש

בחודש מאי התקיים מפגש של תלמידי התואר השני לכלל המגמות, עם מפקדת כלא נווה תרצה: סגן גונדר שרה פרידמן

חברי סגל במחקר ובשדה

פרופיל מחקרי – ד"ר רותם לשם

תחומי המחקר בהם אני עוסקת משלבים את הכשרתי כקרימינולוגית קלינית ופסיכותרפיסטית עם הכשרתי המחקרית. המחקר שלי מתמקד בחקר האימפולסיביות וקבלת החלטות בהקשר להתנהגויות בלתי מסתגלות בהיבטים התפתחותיים, וכיום הוא מתפרס על-פני תחום המחקר הכולל של נירופסיכולוגיה קלינית, תפקודים קוגניטיביים גבוהים ונמוכים, תהליכי עיבוד רגשיים וורבליים והאזורים המוחיים המיוחסים לתפקודים אלה, כולל התייחסות להתמחות המיספריאלית.

במסגרת עבודתי המחקרית, זכיתי במלגת מחקר ללימודי פוסט-דוקטורט של האיחוד האירופי (FPF-PEOPLE- Marie) Curie Actions, ובין השנים 2009 - 2010 העמקתי והרחבתי את המחקר שלי במסגרת פוסט-דוקטורט במעבדה למדעי המוח, במחלקה לפסיכולוגיה של אוניברסיטת קליפורניה.

ד"ר רותם לשם

במסגרת ההשתלמות הפוסט-דוקטורט, עברתי הכשרה בכלי מחקר אנטומיים ופיזיולוגיים אוכלוסיית היעד המחקרית הנה מבוגרים ובני נוער בסיכון, אשר סובלים מהפרעות בהתנהגות ומהפרעות רגשיות. תרגום הסימפטומים ההתנהגותיים-רגשיים-קוגניטיביים למונחים נירופסיכולוגיים מהווה כלי חשוב ביכולת בהתמודדות עם התופעה של עבריינות נוער, נטייה להתמכרויות ולהתנהגויות בסיכון.

שני מחקרים אשר פורסמו לאחרונה:

מחקר אלקטרופיזיולוגי אשר עוסק בהשפעת רגש עצוב על התמחות המספריאלית למילים

Leshem, R., Arzouan, Y., & Armony-Sivan, R. (2015). The effects of sad prosody on hemispheric specialization for words processing. *Brain and cognition*, 96, 28-37.

<http://dx.doi.org/10.1016/j.bandc.2015.03.002>

מחקר התנהגותי אשר עוסק בקשר בין תכונת האימפולסיביות לבין שליטה קוגניטיבית

Leshem, R. (2015). Relationships between trait impulsivity and cognitive control: the effect of attention switching on response inhibition and conflict resolution. *Cognitive Processing*, 1-15. DOI

10.1007/s10339-015-0733-

חברי סגל במחקר ובשדה

פרופיל קליני - ד"ר יעל אידיסיס

כקרימינולוגית קלינית שעיקר עיסוקי הקליני-פורנזי הוא בעבודה טיפולית ואבחונית עם עברייני מין וסוטי מין הוזמנתי להיות שותפה לפרויקט מאתגר במסגרת עמותת 'שלום בניך פתח תקוה' בבני ברק המספקת מענה טיפולי לפוגעים מינית ולנפגעים מינית במגזר החרדי – גברים נשים קטינים ובוגרים. מזה למעלה משמונה שנים אני משמשת כמנהלת קלינית בעמותה, מנחה קבוצות ייעודיות לפוגעים מינית ומכשירה צוות של אנשי טיפול חרדים ודתיים לאומיים בתחום הטיפול והאבחון של פוגעים וסוטים מינית. ההנחה ש "More God means Less Crime" נמצאה לא נכונה ונראה כי למרות הפיקוח ההדוק של גורמים בקהילה על התנהגות הפרט כולל על התנהגות המינית לא מהווים מחסום מפני ביצוע פגיעות מיניות גם בקרב אנשים שתופסים את עצמם כיראי שמיים. החוויה שלי בעבודה זו היא מאוד ייחודית:

ד"ר יעל אידיסיס

ראשית הנני אישה ולצד זאת, אינני נמנית על המגזר ובשל העובדה שבעיני המטופלים אינני יראת שמיים ושלדידם אני שייכת לעולם של פריצות, הם מתקשים לתת אמון ולהסתייע באדם שכמותי. נדרש היה שאקבל הכרה ושתינתן לי גושפנקא לעבוד עם האוכלוסייה החרדית. את האישור קיבלתי מרב דיין – הרב סילמן מבני ברק שהעמיד לעצמו מטרה ש"בני ברק לא תהיה עיר מקלט לפדופילים". בכל מפגש ראשוני אני מאותגרת בנושא זה. זכור לי שבאחת הפעמים כששוחחנו על עיוותי חשיבה בקרב פוגעים מינית אשר מסייעים להם לבצע את הפגיעות המיניות, אמר לי אחד המטופלים "לך יש עיוותי חשיבה כי את לא אדם מאמין". באירוע נוסף סיפר אחד המטופלים כי לא רצה לשבת במטוס ליד אישה ופנה למושב לצד בחור צעיר (לציין כי אותו מטופל נמשך לבחורים צעירים ולא לנשים). הוא נשאל על ידי חברי הקבוצה האם היה מדובר באישה פרוצה והמטופל השיב "כן, כמוה והסתכל עלי".

שנית מדובר באוכלוסייה של פוגעים שמרביתם מגיעים מהקהילה ללא שיש כנגדם הליך פלילי מה שמחייב למצוא גורם מתנה ("אם לא... אז") כדי להצליח לגייס אותם לטיפול. זאת ועוד, לא ניתן לטפל באנשים אלה מבלי להכיר את התרבות שאליה הם משתייכים ויש להציע טיפול רגיש תרבות הלוקח בחשבון את האיסורים ההלכתיים להם הם מחויבים.

משכך, בכל מפגש נעשה גם שימוש באיסורים הלכתיים, הלכות מוסר וצניעות, דיון בפרשת השבוע, עיסוק בדברי חז"ל, משנות וכיו"ב שיש להם קשר ישיר לנושא העבירות ולנושא הנדון באותו מפגש. לדוגמא, כאשר מנסים להבהיר למטופל כי אמירתו שהבעיה מאחוריו וכי יותר לא יחזור על מעשיו, נוכל לומר לו "אל תאמין בעצמך עד יום מותך" (מסכת אבות) או כאשר מטופל אומר כי אין סכנה מצדו והוא לא צריך להימנע מפעילויות מסוימות או ממקומות מסוימים, נזכיר לו כי "אל תעמידני בפני ניסיון ולא בפני ביזיון" (מתוך התפילה), או כאשר עוסקים בחוויה של הקורבן ובנטייה להאשים את הקורבן ניתן להציג את סיפור אמנון ותמר או שכם ודינה וכיו"ב.

אני זוכרת את הקבוצות הראשונות שהנחתי, שלוש במספר באותו יום, לאור רצון לתת מענה דחוף לפונים הראשונים שהגיעו לעמותה. לצדי היו דורון אגסי מנכ"ל העמותה ועובד סוציאלי בהכשרתו, וד"ר בונצל, רופא פסיכיאטר חרדי שהבין את הנחיצות להכיר מקרוב את תחום הפגיעות המיניות. מאז קיימנו כבר למעלה מ-11 קבוצות ייעודיות, מספר של קבוצות פסיכו חינוכיות ואנו מספקים מענה טיפולי פרטני למטופלים וגם לחלק מבנות הזוג שלהם.

במסגרת זו קלטנו מספר פרקטיקנטים מהמגמה הקלינית שעם גמר הלימודים במגמה הקלינית המשיכו לעבוד בעמותה. כיום מדובר בחמישה קרימינולוגים קליניים שמועסקים בעמותה.

אנו מקווים כי הפעילות בעמותה תסייע בהתממשותו של חזונו של הנביא זכריה: 'ורחובות העיר ימלאו ילדים וילדות משחקים ברחובותיה' (זכריה, ח', ה').

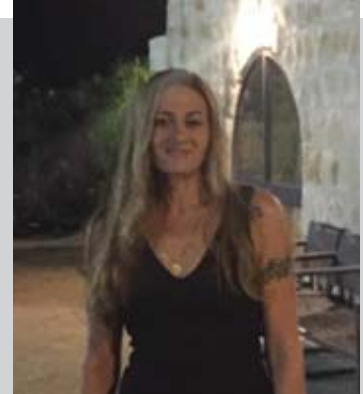
פעילות מקצועית... "הם משלנו" השתלבות בוגרי המחלקה בשדה הקרימינולוגיה

סם גרין, קרימינולוגית קלינית

ספרי לנו בבקשה על עיסוקך ופועלך כקרימינולוגית קלינית

בעיסוקי כקרימינולוגית קלינית אני עובדת כמטפלת בקליניקה פרטית בה קהל הלקוחות מגוון החל מאסירים משוחררים וכלה באוכלוסייה הנורמטיבית המתמודדת עם התמכרויות, אלימות בין זוגית, סוגיות השייכות לקהילה הגאה, טראומה פוסט טראומה ועוד. בנוסף, אני עובדת בחברת א.ד.ג.מ – לאורך הדרך, שם אני מטפלת בפוגעים ובנפגעים מינית, עוסקת בחינוך מיני ובליווי והדרכת צוותים ומשפחות לאוכלוסייה עם צרכים מיוחדים – אוטיזם בתפקוד גבוה, אינטליגנציה גבולית, פיגור קל.

לצד עבודתי השוטפת אני מנחה קבוצות ומעבירה הרצאות בתחומים אלה וכן בנושאים הקשורים לאלימות במערכות יחסים חד-מיניות.

איך הגעת לעיסוק זה?

בלימודי התואר השני בבר-אילן ערכתי (בהנחייתו של ד"ר תומר עינת) את המחקר הראשון בישראל שהתייחס לתופעת האלימות במערכת יחסים חד מינית, לסבית. סביב עבודת המחקר עלו לא תחומים הקשורים ליחסים אלימים בניהם פגיעה מינית, טראומה, התנהגויות לא מותאמות ועוד נושאים שקצרה היריעה מלהרחיב עליהם. מכאן החלטתי לסייע ביצירת מודעות לנושא והקמתי קבוצה המיועדת לנשים שחוו אלימות זוגית במרחב הלהט"בי. משם המשכתי לפרויקט משותף עם אנשי מקצוע מהקהילה. יחד עם עבודה זו המשכתי בתהליך הגדילה המקצועי וכיום אני עוסקת גם בנושא של העדפה מינית בקרב אוכלוסייה עם מוגבלויות.

מה את זוכרת מחוויית הלימודים בתואר הראשון והשני?

את התואר הראשון למדתי במכללת עמק הירדן (כנרת), שלוחה של אוניברסיטת בר אילן וזו הייתה אחת החוויות המעשיות והמרתקות שזכיתי ליהנות מהן. הלימודים היו למול נוף הכנרת עם סגל מרצים מדהים ותחום חדש – הקרימינולוגיה – שמילא אותי בסקרנות ורצון להמשיך. אין ספק שגם התואר השני היה מרתק ברמת התוכן הנלמד אך בהחלט ברמה אחרת לגמרי שהייתה קפיצת מדרגה בהבנה את תחום הקרימינולוגיה.

החשיפה לתחומי הידע השונים נתנה מענה מקיף ומעשיר לשאלות העולות בהתמודדות המקצועית בשטח. הפרקטיקום היה חוויה שלא אשכח לעולם וחשיבותו עדיין מלווה אותי עד היום. תחום בריאות הנפש נמצא בעדיפות גבוהה עבורי כאשר מקצוע והכלים שנרכשו, ערכם לא יסולא מפז.

מה הייחוד של קרימינולוגיה קלינית בעיניך?

הייחוד של הקרימינולוגיה הקלינית עבורי הוא בכך שקיים שילוב רחב של תחומי טיפול שונים. הקרימינולוגיה הקלינית מאפשרת הסתכלות מקיפה לא רק על האוכלוסייה העבריינית אלא גם על האוכלוסייה הכללית והטיפול בה.

כיצד הידע שצברת במגמה ובתואר הראשון מסייע לך בתפקידך היום?

הידע שצברתי מאפשר לי להגיע עם הבנה רבה לתחומים השונים בהם אני עוסקת. רבות הפעמים בהן ידע זה מאפשר לבחון לעומק ולשאול את השאלות שמאפשרות טיפול מקיף והסתכלות שונה על המטופלים. הפרקטיקום היה בבריאות הנפש ובלא מעט פעמים יש צורך לדעת לבדוק מה הדברים הרלוונטיים וכיצד הם עלולים או עשויים להשפיע על תהליך הטיפול. אותו הדבר תקף גם בנושא ההערכות מסוכנות ומוגנות של המטופלים.

איזו עצה את יכולה לתת לקרימינולוג בוגר תואר ראשון/שני ששואף לעבוד בתחום?

לא לפחד להעז ולפתח תחומים נוספים. להתנסות בכל מה שמעניין ומסקרן ולדעת שתמיד אפשר להתפתח ולגדול בתחום. המון תחומים בעבר היו סגורים בפני הקרימינולוגים הקליניים והיום כבר ממש מרגישים את השינוי. אז להמשיך בעשייה בידעה שיש המון שמחכה לנו.

פעילות מקצועית... "הם משלנו" השתלבות בוגרי המחלקה בשדה הקרימינולוגיה

רס"ר לירן גלרט, חוקר נוער בתחנת המשטרה פתח תקווה

ספר לנו בבקשה על תפקידך ופועלך כחוקר נוער

כחוקר נוער אני אמון על כל תיקי הנוער, הכוונה לתיקים פליליים, בתחנה שבה אני פועל. בין היתר, כחוקר נוער אנו עוסקים באירועי נעדרים, מתן סיוע לגורמי רווחה וסעד, עובדים מול שירות מבחן לנוער ומקיימים הרצאות בבית ספר כחלק מתכנית מניעה והסברה לבני הנוער בארץ.

איך הגעת לעיסוק זה?

האמת היא, שתפקיד חוקר נוער בדרך כלל לא ניתן מיד עם התחלתו של שוטר את שירותו הצבאי. התגייסתי למשטרה לפני 5 שנים בתפקיד של חוקר עבירות כלליות, לאחר כשנתיים עברתי להיות בלש נוער (המתעסק בעבודת השטח של בני הנוער), ולפני כ-8 חודשים עברתי לתפקיד חוקר נוער. את התפקיד הזה רציתי כבר עם גיוסי למשטרה, אך קיבלתי את המינוי רק בתקופה האחרונה.

מה אתה מוצא כמתאגר בתפקיד של חוקר נוער?

קודם כל עבודה מול נוער היא עבודה מאתגרת בפני עצמה. לשבת מול קטין בחקירה, ולהביא אותו למצב שהוא מבין ומודה בעבירה שהוא ביצע, זו לא עבודה פשוטה. רוב הקטינים "חריפים" יותר מאיתנו, בוגרים ומרשים לעצמם לבדוק גבולות. כחוקר נוער אני אחראי על כלל נושא ההרצאות בבית ספר, ואין יותר מאתגר מלהעביר הרצאות לשכבות בבתי הספר התיכוניים בנושאים שונים (סמים, אלכוהול, אלימות וכו'). בנוסף, חשוב להבין, שאנו במשרד חקירות הנוער מנסים לפגוע כמה שפחות בעתידו של נער אשר ביצע עבירה פלילית. כאשר קיימת אפשרות, אנו לא פותחים תיק פלילי לאותו קטין, כמובן שהקטין צריך לעמוד במספר קריטריונים, להליך זה קוראים טיפול מותנה (ט"מ). האתגר הוא לדעת לנווט בין האפשרויות הללו.

למדת תואר שני במגמה העיונית של המחלקה לקרימינולוגיה. באיזה תחום התואר הראשון שלך? ומדוע בחרת ללמוד תואר שני דווקא בקרימינולוגיה?

למדתי תואר ראשון בקרימינולוגיה (ראשי) סוציולוגיה (משני). בסיום התואר התחלתי הליך גיוס למשטרה שנמשך כשנה. במהלך השנה למדתי פרופילאות במסגרת לימודי תעודה בבר אילן. את התואר השני בחרתי גם בקרימינולוגיה, כחלק מההטבות שיש לשוטרים אשר לומדים תואר שני. כמובן שהמטרה הייתה להעשיר את הידע בתחומים שונים שכבר למדתי בתואר הראשון.

האם יש דבר מה שזכור לך במיוחד מלימודיך בתואר השני?

סיימתי את לימודי בשנה שעברה. אני זוכר את הקורסים שעברתי, את התוכן והמשימות. במיוחד קורס בעניין עבריינות בני נוער, וגם הגירה ועבריינות.

כיצד מסייע לך הידע שצברת בלימודיך בתואר השני בתפקידך כחוקר נוער?

הידע פחות מסייע לי בעבודה משום שאני מתעסק, לרוב, באוכלוסייה שאינה עבריינית. אולם, כחוקר נוער, הידע עוזר לי להבין מה מניע נער שמבצע עבירות. למשל בני נוער מהעדה האתיופית אשר חיים באזורים קשיי יום, בשילוב הורים עם קשיי שפה ותרבות. אין ספק שאת המידע קיבלתי מהתואר. הידע עוזר לי במהלך חקירת בני נוער, בין השאר, להבין ולהפעיל דרכי גישה נכונות ומתאימות לאותם חשודים. למדתי שבני הנוער שונים זה מזה, וכל אחד צריך התייחסות אינדיבידואלית, שמתאימה לו. שילוב של ידע מעולם הקרימינולוגיה והסוציולוגיה תרם לי רבות.

איזו עצה אתה יכול לתת לבוגר קרימינולוגיה השואף לעבוד כחוקר נוער?

מוטיבציה. לעבוד עם בני נוער זה לא עסק קל, יש הרבה אמוציות, יש תיקים מורכבים וקשים, כאלו ש"לוקחים הביתה". אבל, מצד שני, זו עבודה מאתגרת ומספקת. כאשר אני שומע על נער שהיו לו תיקים פליליים, שמתגייס לצבא, זה ממלא אנרגיות. זה אומר שעזרנו, שיש תמיד דרך אחרת. העבודה מתאימה למי שיודע לעבוד עם נוער, כי לא כל אחד מסוגל ולגבי הידע והמקצועיות - זה כבר יבוא עם הזמן... (:

ברכות

זכייה במענקי מחקר

ד"ר תומר עינת מהמחלקה לקרימינולוגיה באוניברסיטת בר-אילן, זכה במענק מחקר מטעם מרכז מינרבה לזכויות אדם עבור מחקר בנושא:
 Abuse of Israeli and Palestinian prisoners' human and medical rights.

זכייה בתארי הצטיינות

ברכות חמות לד"ר יעל אידיסיס לקבלת התואר "מרצה מצטיינת"

המחלקה לקרימינולוגיה נבחרה כ"מחלקה המצטיינת בהוראה" – ברכות לחברי הסגל האקדמי והמנהלי.

ב- 20 ליולי, נפגשו חברי הסגל האקדמי והמנהלי במסעדת UNO בתל אביב, לארוחת ערב חגיגית, לרגל הזכייה בפרס המחלקה המצטיינת. הערב היה מוצלח ומהנה.

ברכות

מקבלי תואר דוקטור

ברכות לד"ר טיירה טורן יערה (בהנחייתו של פרופ' נתי רונאל)

The effect of social relationship between offender and victim of sexual assault, on the rehabilitation"
"strategy and healing process of the victim

ברכות לד"ר סולימן נינה (בהנחייתם של ד"ר תומר עינת ופרופ' משה אדד)

"העבודה בכלא כגורם המחולל שינוי אישיותי בקרב סוהרים"

דוקטורנטים מצטיינים

ניר רוזמן (בהנחיית ד"ר גלית נהרי) על קבלת מלגת נשיא לדוקטורנטים מצטיינים.

רחל יעקבס (בהנחיית ד"ר יעל אידיסיס וד"ר משה בן סימון) על קבלת פטור משכ"ל לשנה"ל תשע"ז המוענק לדוקטורנטים מצטיינים.

מצטייני רקטור לשנה"ל תשע"ה

קנדל ליאת

מצטייני דיקן לשנה"ל תשע"ה

ליבר אלינור

גוטסמן אלה

ברמי חן

קדוש ספיר